

Analiza ankiet ewaluacyjnych uczestników warsztatów dla kandydatów na rodziców adopcyjnych w latach 2009 – 2013

Cała procedura adopcyjna, od momentu złożenia przez małżonków dokumentów w wybranym przez nich ośrodku adopcyjnym, poprzez systematyczne spotkania i pracę z psychologami oraz pedagogami, aż do czasu poznania dziecka, rozpoczęcia budowania z nim więzi emocjonalnej i przyjęcia go w mocy prawa do rodziny jako pełnoprawnego, nowego jej członka, jest złożonym i dynamicznym procesem. Elementem procedury przysposabiającej, który, jak wynika z naszego doświadczenia, najgłębiej weryfikuje motywację kandydatów na rodziców adopcyjnych, pozwala poznać ich predyspozycje oraz zasoby, jak również kreuje szczególną przestrzeń do dzielenia się trudnościami bądź wątpliwościami, jest szkolenie. Dzięki warsztatowej formule i pracy w niewielkich, bo liczących najczęściej od pięciu do sześciu par małżeńskich grupach, kandydaci pragnący adoptować dziecko mają okazję zdobyć wiedzę, przeanalizować i niejednokrotnie zweryfikować swoje oczekiwania, ale także obdarzyć zaufaniem oraz nawiązać relacje z pracownikami ośrodka i innymi uczestnikami kursu, co w sytuacjach trudnych może przekładać się na realną sieć społecznego wsparcia pomagającą stawiać czoła problemom.

Pracując z małżonkami przygotowującymi się do adopcji dziecka, zależy nam, aby proponowany przez nas program szkoleniowy i tematyka poszczególnych zajęć jak najpełniej odpowiadała ich potrzebom i oczekiwaniom. Dlatego też na zakończenie cyklu warsztatowego prosimy uczestników o wypełnienie ankiet ewaluacyjnych. Staramy się, aby przekazywane nam w ten sposób uwagi i sugestie przekładały się na udoskonalanie programu szkoleniowego. W poniższym studium zaprezentowano wyniki 299 ankiet przeprowadzonych w latach 2009 – 2013.

Mówiąc o motywacji do wyboru Archidiecezjalnego Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi, wielu ankietowanych zwracało uwagę, iż istotne znaczenie przy podejmowaniu tej decyzji miał dla nich katolicki charakter naszej placówki. Liczni małżonkowie zaufali również pozytywnej rekomendacji dla naszego Ośrodka, wydanej przez ich krewnych bądź znajomych, którzy wcześniej współpracowali z nami, pragnąc zrealizować swoje marzenie o rodzicielstwie. Wśród innych powodów, które zadecydowały o wyborze Archidiecezjalnego

Ośrodka Adopcyjnego, były m.in. zachęty ze strony duszpasterza wspólnoty bądź zaprzyjaźnionego kapłana z parafii, opinie zamieszczane w serwisie www.nasz-bocian.pl, informacje zawarte w wydanym przez Ośrodek kalendarzu.

Tabela 1. Ilość poszczególnych odpowiedzi na pytanie ankietowe o to, co zdecydowało, że kandydaci wybrali Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjny a nie inną placówkę o tożsamym charakterze.

	2009	2010	2011	2012	2013
informacja od znajomych	54*	36	42	19	20
informacja w prasie, telewizji	2	0	4	2	2
informacja od lekarza	6	4	4	2	0
katolicki charakter Ośrodka	38	34	21	25	24
inne	14	11	6	5	3

*każdy z uczestników mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość małżonków wskazywała w ankiecie, że panującą w Ośrodku atmosferę odbierają jako przyjazną, serdeczną i ciepłą, pracowników zaś postrzegają jako chętnych nieść pomoc i autentycznie zainteresowanych sprawami, z jakimi oczekujący kandydaci się do nich zwracają. Wiele pytanych osób zgadza się również z twierdzeniem, że klimat odczuwany w Archidiecezjalnym Ośrodku Adopcyjnym daje poczucie bezpieczeństwa. Takie informacje zwrotne bez wątpienia bardzo nas cieszą i są dla nas ważne, gdyż świadczą, że wysiłki pracowników wkładane w to, aby kandydaci zgłaszający się do Ośrodka czuli się w nim dobrze przynoszą owoce. Wzajemne zaufanie stanowi w naszej ocenie niezbędny fundament do budowania otwartości w relacjach i stwarza przestrzeń do rozmowy nieraz również o bardzo trudnych i bolesnych kwestiach, których przepracowanie jest jednokrotnie niezbędne do dobrego przygotowania się na przyjęcie dziecka porzuconego.

Wśród oczekiwań z jakimi małżonkowie zgłaszali się do Ośrodka, przeważa szukanie pomocy w zostaniu rodzicami adopcyjnymi. „Wiedzieliśmy, że tu uzyskamy pełną wiedzę i będzie to sprawnie przeprowadzone”; „Od zawsze pragnęliśmy mieć dzieci; ponieważ pojawił się problem, by być rodzicami biologicznymi, zrodziło się pragnienie, by adoptować dziecko. Chcemy się jak najlepiej przygotować, by spełnić się jako rodzice”; „Nadzieja, że Ośrodek pomoże nam stworzyć pełną rodzinę”. Kandydaci liczą, że otrzymają wsparcie zarówno na etapie podejmowania decyzji o przysposobieniu, jak i w czasie samej adopcji.

Rozpoczynając uczestnictwo w warsztatach, najczęściej mają nadzieję, że będzie to dla nich okazja do zdobycia nowej lub poszerzenia posiadanej już wiedzy. W refleksjach po zakończeniu szkolenia wielu z nich wyraża radość, że mogło spotykać się z osobami, które znalazły się w podobnej sytuacji jak oni. Niektórzy małżonkowie podają, że warsztaty w grupie kandydatów na rodziców adopcyjnych umocniły ich w słuszności podjętej decyzji. „Spotkania warsztatowe wskazały problemy, z jakimi mogą zetknąć się rodzice dzieci, pokazały, jak radzić sobie z nimi; rozwiały obawy i poczułem się silny wewnętrznie”. Treści prezentowane w trakcie spotkań przyczyniły się do obalenia mitów związanych z przysposobieniem, wpłynęły na uświadomienie potrzeb dzieci osieroconych, przyniosły wiedzę o rzeczach dotąd nieznanych, np. o Alkoholowym Zespole Płodowym. Niektórzy po zakończeniu szkolenia podawali, iż warsztaty uświadomiły im, że ich rodzicielstwo może być inne niż u ich znajomych, pozwoliły spojrzeć na rodzinę w szerszym kontekście, napełniły spokojem, gdyż dostarczyły wiedzy o tym, jakie problemy i wyzwania mogą się pojawić po adopcji dziecka i jak można sobie z nimi radzić.

Tabela 2. Czy Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjny w Łodzi spełnił oczekiwania kandydatów?

	2009		2010		2011		2012		2013	
Tak	90	100%	60	95%*	58	91%	39	97%	41	98%
Nie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Niezupełnie	–	–	3	5%	6	9%	1	3%	1	2%

*wartości procentowe zostały zaokrąglone

Źródło: opracowanie własne

Kandydatom na rodziców adopcyjnych często trudno było wskazać, który z poruszanych tematów był ich zdaniem najistotniejszy; najczęściej odpowiadano, że wszystkie treści były ważne i uczestnicy szkolenia spodziewają się, że zdobyta wiedza będzie przydatna i wykorzystywana przez nich w przyszłości. Zagadnienie, które jak obserwujemy niezmiennie wzbudza silne emocje, dotyczy jawności adopcji. Przyszli rodzice adopcyjni doceniają to, że dowiadują się kiedy i w jaki sposób powinni rozmawiać z dzieckiem o historii jego życia. Dla wielu uczestników szczególnie istotne były także informacje związane z prawną stroną procesu przysposobienia. Wśród najważniejszych tematów poruszanych w trakcie szkolenia wskazywano również kwestie dotyczące wychowania i rozwiązywania problemów, patologie występujące w rodzinach biologicznych dzieci trafiających do adopcji, tematykę budowania więzi, kształtowania tożsamości dziecka. Dla

przyszłych rodziców ważne jest także, że dowiadują się np. czym jest Alkoholowy Zespół Płodowy oraz jakie zaburzenia zachowania i emocji mogą pojawiać się u ich dzieci. Jako istotny znajdują również temat dotyczący rodziców biologicznych i rozmowę o tym, o czym należy pamiętać, odpowiadając dzieciom na pytania o ich rodzinę pochodzenia.

Tabela 3. Subiektywna ocena poziomu wiedzy kandydatów na rodziców adopcyjnych po ukończeniu przez nich szkolenia.

	2009		2010		2011		2012		2013	
Dużo wyższy	69	77%*	36	57%	39	61%	30	75%	37	88%
Wyższy	21	23%	27	43%	24	37%	10	25%	5	12%
Utrzymany na tym samym poziomie	–	–	–	–	1	2%	–	–	–	–

*wartości procentowe zostały zaokrąglone

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Ocena kandydatów, czy wiedza i wsparcie otrzymane w Archidiecezjalnym Ośrodku Adopcyjnym pomogą im w przyszłości w pokonywaniu trudności wychowawczych.

	2009		2010		2011		2012		2013	
Zdecydowanie tak	68	75%*	42	67%	38	59%	28	70%	34	81%
Raczej tak	20	22%	18	28%	22	35%	11	27%	8	19%
Trudno powiedzieć	2	3%	3	5%	4	6%	1	3%	–	–
Raczej nie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Zdecydowanie nie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

*wartości procentowe zostały zaokrąglone

Źródło: opracowanie własne

Osoby udzielające odpowiedzi w ankietach najczęściej nie wskazywały na treści szkolenia, które ich zdaniem wymagają zmiany. W przeważającej większości czuli się usatysfakcjonowani zarówno formułą, jak i zakresem tematycznym warsztatów. „Wszystko mi się podobało”; „Uważam, że wszystkie poruszane tematy były potrzebne”; „Zajęcia były w pełni potrzebne”. Kilkoro małżonków sugerowało, aby wprowadzić więcej spotkań z rodzinami, które wychowują adoptowane dzieci. Proponowano również zwiększenie ilości godzin, aby móc poruszyć więcej tematów oraz zorganizowanie w ramach szkolenia spotkania z dorosłymi dziećmi adopcyjnymi.

Tabela 5. Czy w opinii kandydatów Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjny w wystarczającym stopniu przygotował ich do wejścia w role rodziców adopcyjnych?

	2009		2010		2011		2012		2013	
Zdecydowanie tak	51	57%*	33	52%	30	47%	22	55%	27	64%
Raczej tak	36	40%	26	41%	27	42%	17	42%	15	36%
Trudno powiedzieć	3	3%	3	5%	7	11%	1	3%	–	–
Raczej nie	–	–	1	2%	–	–	–	–	–	–
Zdecydowanie nie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

*wartości procentowe zostały zaokrąglone

Źródło: opracowanie własne

Czas pracy w grupach dla kandydatów na rodziców adopcyjnych to nie tylko możliwość zdobycia wiedzy, ale również szansa na zawarcie nowych znajomości. Przeważająca większość wypełniających ankietę podała, że liczy, iż znajomości zawarte w trakcie szkolenia przetrwają i pozostawanie w kontakcie z innymi uczestnikami będzie dla nich źródłem wsparcia w przyszłości. Informacje, które często docierają do nas kilka lat po zakończeniu cyklu szkoleniowego, potwierdzają, że w wielu przypadkach rzeczywiście się to udaje i znajomości zawarte w czasie warsztatów przeradzają się w prawdziwe przyjaźnie.

Analiza licznych ankiet wypełnianych na zakończenie grup szkoleniowych pozwala wysnuć wniosek, iż warsztaty stanowią dla przyszłych rodziców adopcyjnych bardzo istotny element procedury przysposabiającej. Cieszymy się, że praca naszych trenerów przekłada się na odważniejsze i bardziej świadome podejmowanie ról rodzicielskich i owocuje nie tylko radością małżonków z daru rodzicielstwa, ale przede wszystkim szczęściem dzieci, które odnajdują miłość, ciepło i poczucie bezpieczeństwa w swoich nowych domach.